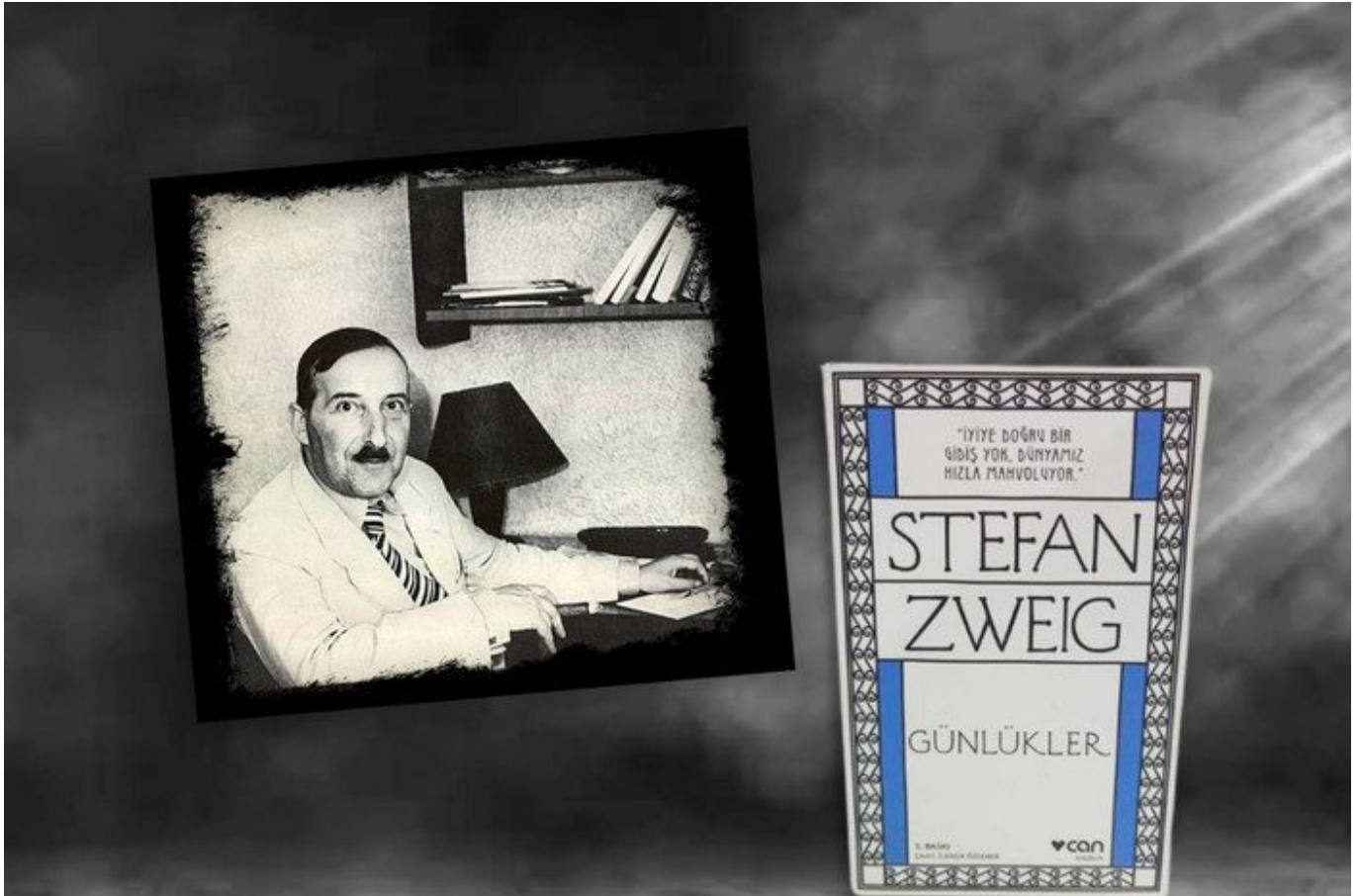

Stefan Sweýgiñ gündeligi

Category: Edebi makalalar, Hekaýalar, Kitapcy, Romanlar, Sözler
написано kitapcy | 26 январа, 2025

Stefan Sweýgiñ gündeligi STEFAN SWEÝGIÑ GÜNDELIGI

Gündelik ýöretmegiñ mende aýratyn möhüm orny bar. Gündelik – edebi žanrlaryň arasynda iň pynhan we iň gyzykly ugurlardan biridir diýip pikir edýärim. Döwrümüziziň görnükli ýazyjylaryndan Stefan Sweýgiñ «Gündelikler» kitabyny okanymda ýazyjyny, sungat adamsyny we alymy tanamak üçin gündelikleriň nähili ähmiýetlidigine düşündim.

Sweýg hemmetaraplaýyn kämil intelligent bolmagyň agyr ýüküni gerdeninde göteren we ömrüniň galaba bölegini sürgünde geçirmäge mejbur bolan ýazyjy.

Ýakynlaryndan arany açmaga, daş-töwereginden daşlaşmaga, uruş we genosid ýaly betbagtçylyklar bilen dünýäniň ýaşar ýaly bolmandygyna, ynanýan gymmatlyklarynyň sozulmagyna çydam edip bilmän 1942-nji ýylsa aýaly bilen birlikde öz janyna kast edipdir.

Bu ýazyjy uruşyň iň rehim-şepagatsyz ýüzüniň we bolup geçen tragediýalaryň janly şaýadydy. Şonuň üçinem gören-eşden we başdan geçiren zatlaryna bolan nägileliklerini kagyza geçiripdir.

Hakykatlaryň berýän çökder ruhy ahwaly bilen kämahal «Gündeligine» belleýän yazgylaryny ýyrtyp zyňanam bolsa, galamyny hiç elinden düşürmän ýazmagyny dowam etdiripdir.

turkishindy

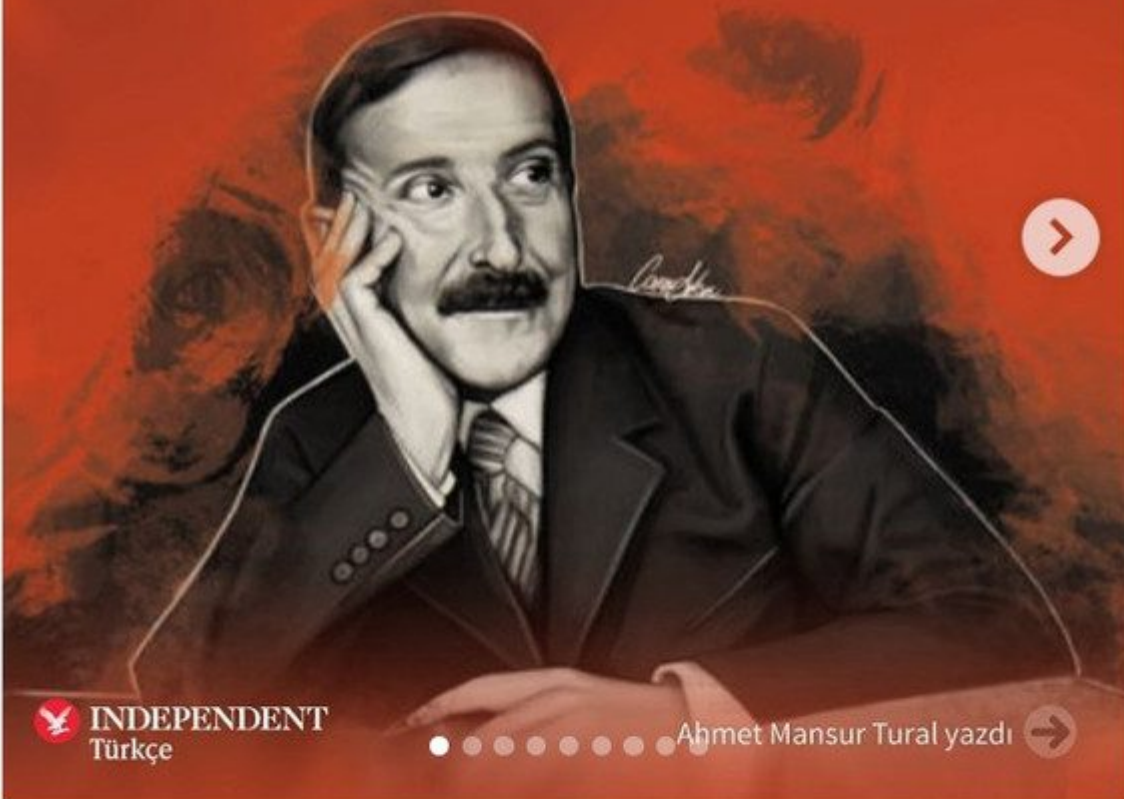
205K

подписчики

Посмотреть профиль

Bir İntiharın Otopsisı

Stefan Zweig neden
yaşamına son verdi?

INDEPENDENT
Türkçe

Ahmet Mansur Tural yazdı

Ещё больше в Instagram

36 отметок "Нравится"

Добавьте комментарий...

Sweýgiň kitaplarynda umuman edebi jogapkärçilik, şahyrana dil, çuňňur düşüňjeler jemlenýär.

«Gündelikler» Sweýgiň tutan dokuz depderinden ybarat we 1988-

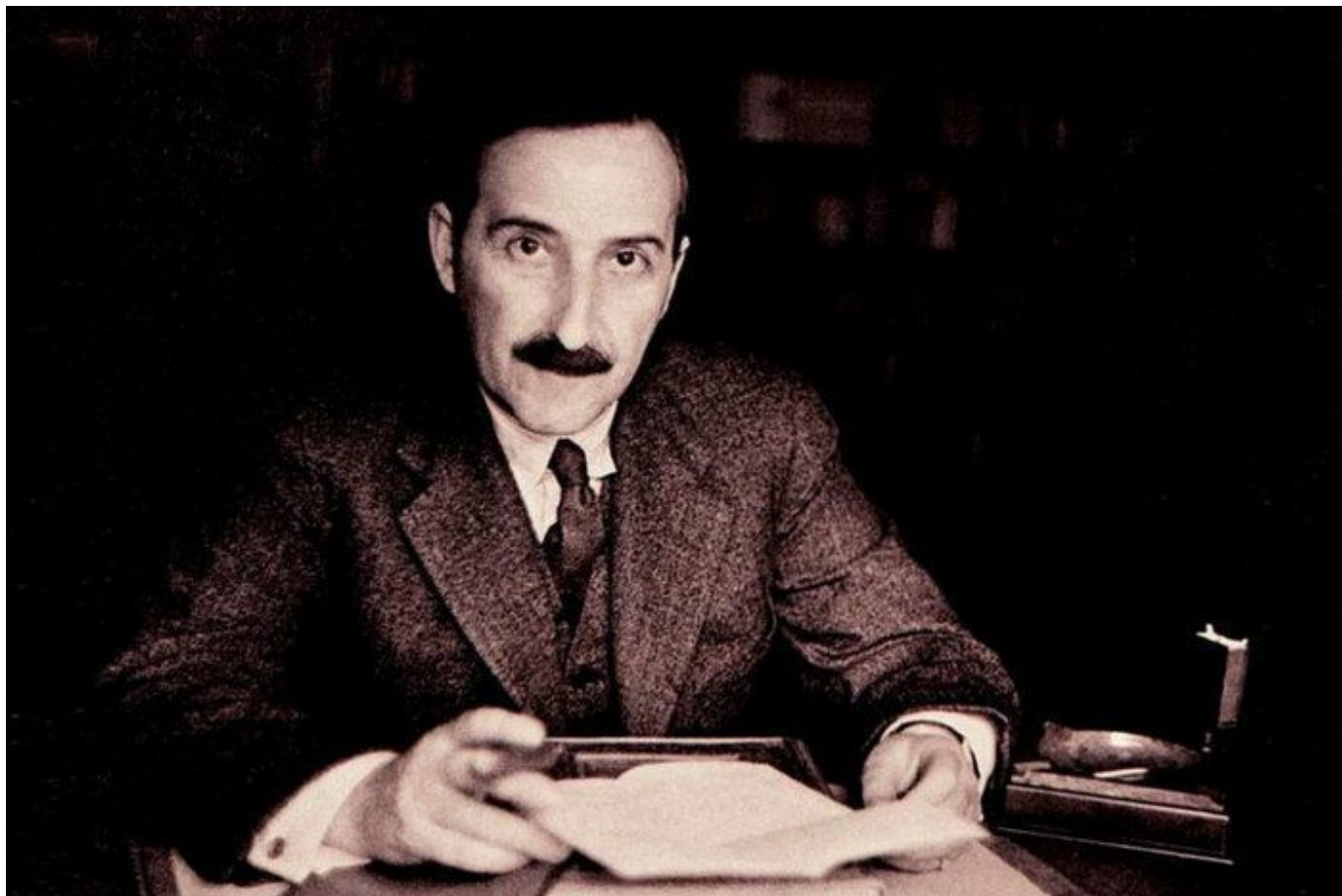
nji ýylda Germaniýada çap edilen ýazgylaryny öz içine alýar. Sweýgiň durmuş ýoluna we eserlerine uly üns berlen bu kitap diýseň baý mazmuna eýe. Bu kitapdan onuň birinji we ikinji jahan uruşlaryny gören biri hökmünde hem-ä döwrüne, hemem öz içki dünýäsine degişli gyzykly bellikleriň üstünden baryp bilersiňiz.

Bu ýazgylar onuň uruşlaryň getiren gorky-ünjilerini ýeňmegiň tagallalaryny, adamzadyň adyndan umytlaryny we wagtal-wagtal zeýrenmelerini, begençlerini äşgär edýär. Şeýle-de Sweýgiň okan kitaplary we täsirlenen ýazyjylary hakdaky pikir-oýlaryny, döwürdeş ýazyjylary bilen habarlaşmalaryny, edebi sferasy bilen gatnaşyklaryny, gezen aýallaryna we tanyş-bilişlerine, dost-ýarlaryna bolan duýgylaryny-da öwrenip, onuň durmuşyna has ýakyndan seretme mümkinçiligini berýär.

«Günüň iň gowy sagady – agşam ýalňyz galanymdaky imisalalyk. Diňe şonda pikirlenip we dynç alyp bolýar!»

Sweýg Gitleriň gara nebsi zerarly uruş we zulum batgasyna batan Germaniýanyň we dünýäni ýakyp-ýandyran uruşyň getirjek netijelerini hemmelerden öň we düýpden duýýardy. Ol bu meseleleri öz şahsy meselesi ýaly görýärdi.

«Uklap bilmedim. Gije sagat 03:00-da turdum. Eşden habarlarym ganymy gyzdyrypdy. Diňe alada edeniň bilen çäklenip bolmajak derejede köp zat eşitdim. Soňy gelmezmikä bu zatlaryň barsynyň. Germaniýanyň hasabyna söz bilen beýan edip bolmajak gorkyny başdan geçirýärim...»

Stefan Sweýg (1881-1942)

Ýazgylarynt ýiti täsir ediji stilde ýazan Sweýgiň gündeligindäki hasaplaşmalar, ýazyşmalar we döwürleýin maglumatlar hem-ä okyja täsir edýär hemem taryhy çeşme emele getirýär.

Bolup geçen wakalar, ýitirilen adamlar, döwrüň öňdebaryjy şahsyýetleri bu gündelikde ýaşamagyny dowam etdirip, ýatdan çykarylmaýan halas bolýarlar.

«Gündeligiň» sosial ylymlar we çeper edebiyat ýaly dürli ugurlaryň kämilleşmegine uly goşant goşandygyny pikir edýäris. Tolstoýyň «Boýun almalarym», Antonio Gramşiniň «Türme depderleri», Dostoýewskiniň «Ýazyjynyň gündeligi» bu žanryň iň gowy mysallarydyr. Şol sebäpden gündelikleriň, ýatlamalaryň, hatlaryň okalmagyny hökmany gerek zat hasaplaýaryn.

Men islendik okyjynyň ýazyp bilme ukybynyň bolmalydygyny pikir edýäris. Okamak täze-täze zatlary bilmegimizi gazandyrýar. Ýazmak bolsa öwrenen zatlarymyzy berkitmegi, peýdalanmagy we belläp goýmagy öwredýär.

Şahyryň ýa-da edebiyatçynyň oý-pikirlerini edebi formada beýan

etmegini elmydama möhüm hasaplaýaryn. Çünki olar roman, hekaýa ýaly žanrlarda ussatlyga ýetýär.

Käbirleri pikirlerini ylmyň sowuk we guraksy dilinde beýan etse, edebiýatçylar poeziýanyň we romanyň gyzgyn, duýguly sözlerini saýlap alýar.

Islendik intelligenti ýaşan döwründen aýry göz öňüne getirip bolmaýar. Olaryň geçen durmuş ýoly ýaşan döwürleriniň yzlaryny özünde saklaýar.

Sweýg gündeliklerini käwagt-a gahryman, käwagtam synçy ýaly ýöredipdir.

«Gazetler Germaniýadan gelýän gorkunç habarlary ähli jikme-jikligi bilen berýär: akar suwlara awuly himikatlary taşlanypdyr, garawsyz şäherler bombalanypdyr. Bizden kelim agyz söz ýok. Biçäre ejem eýýäm bizi gaýgy edip aglamaga başlady. Hernä onuň edýän gaýgysy dogry bolup çykmasady-da...»

Meşhur ýazyjy gündelik wakalary gazetlerden, radiolardan, gelýän hatlardan we dost-ýarlary bilen edýän gürrüňlerinden yzarlapdyr.

Uruş belasyň getiren ugursyzlygyny we trawmalaryny süňňi bilen syzypdyr. Hemme zady anyk senesi, günü bilen ýazypdyr. Eýsem-de bolsa, her gören-eşden zadyny belläp goýmaga ähmiýet beren Sweýg üçin gündelik ýöretmek nämäni aňladypdyr?

«01.05.1915 ý. Ikinji depderime başladym. Meniň üçinem garaşylmadyk we eýmençlik duýgusyny oýarýan zat».

Ýazma işi bilen meşgullanmak onuň başdan geçirenleriniň hunabasy ruhunda täzeläp durandygyna garamazdan ýazmagyny dowam etdiripsir.

Gözi bilen gören zatlaryny hunaba çeke-çeke belläp goýdy. Belki-de adamlar bu wagşyýanalygy okar we dagy-duwara beýle

zatlar gaýtalanmaz diýip ýagşy niýet etdi.

Sweýg biperwaý intellektual bolmakdan ýüz öwrüpdí. Ýazma jogapkärçiligi hakykatdanam şeýtmegi talap edýär. Hatda adamy tragediýa we ýalňyzlyk bilen başa-baş goýýanam bolsa...

Stefan Sweýgiň «Gündeligini» okamak mende onuň biografiki kitaplaryny, romanlaryny we hekaýalaryny gaýtadan okamak meýlini oýandyrdy.

Gündelik ýöretmek ýakynlarymyz bilen hatlaşmak, olary jemlemek, ýatlamalarymyzy kitaba geçirmek üçin bizi pikirlenmäge iterýär.

Sosial mediýa ulgamlary bilen gurşalan döwrümüzde az-kem haýallap, edýän işlerimizi we gören-eşden zatlarymyzy ýazmak özümüzizi diňlemäge we tapmaga ýardam edip biler.

Sweýgiň gündeligi ýazmak bilen durmuşyň arasyndaky arabaglanyşygy diýseň owadan görnüşde açyp görkezýär.

Sweýg öz döwrüne hemmetaraplaýyn aň edip, ötgür galamy bilen bize aýdyp berýär.

Hernäçe öz durmuşyndan bölekleri berýänem bolsa, aslynda ol dünýä taryhyny gürrüň berýär.

Okamagyňyzy maslahat berýärim.

Behçet DARGYN / behcetdargin@gmail.com

Şenbe, 02.11.2024 ý. Edebi makalalar